Lausunto

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa hallituksen esityksestä 73/2017 vp. Esitän lausuntonani kunnioittaen seuraavaa.

Säätiöyliopistoja, kuten muitakin, julkisoikeudellisia yliopistoja, koskee perustuslain 123 §:n säännös yliopistojen itsehallinnosta. Lisäksi perustuslain 16 §:n 3 momentin takaama tieteen, taiteen ja korkeimman opetuksen vapaus ulottuu myös säätiöyliopistoihin.

Olen antanut Tampereen yliopiston ylioppilaskunnalle helmikuussa 2017 lausunnon eräistä Tampere3 -hankkeeseen liittyvistä valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä. Lausunnossani tarkastelin myös sitä, edellyttääkö yliopiston itsehallinto, että uuden yliopiston hallituksen nimeäminen annetaan yhdistyvien yliopistojen monikäseniselle toimielimelle. Tulin lausunnossani seuraavaan johtopäätökseen, jonka muuttamiseen käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei anna aihetta.

Yliopistolain 24.3 §:n mukaan säätiöyliopiston yhteinen monijäseninen toimielin nimittää yliopiston hallituksen. Monijäsenisessä toimielimessä on yliopistoyhteisön lain 15.2 §:ssä mainittujen henkilöryhmien edustus, ja se onkin tärkein toimielin, joka varmistaa itsehallinnon edellyttämän yliopistoyhteisön kaikkien henkilöryhmien vaikutuksen yliopiston hallintoon. Nimittämismenettelyn kautta tämä itsehallinnon edellyttämä vaikutus kanavoituu hallitukseen. Ensimmäisen hallituksen nimittämisvallan osoittaminen yhdistyvien yliopistojen monijäsenisten toimielinten yhdessä käytettäväksi vastaa siirtymävaiheen järjestelynä perustuslain 123 §:n itsehallintosäännöksestä seuraavia vaatimuksia. Yhdistyvien yliopistojen hallitusten nimitysvalta sen sijaan rinnastuisi hallituksen itsetäydennykseen. Ensimmäiseltä hallitukselta puuttuisi se edustuksellisuus, jota yliopistolaki hallitukselta itsehallinnon vaatimuksia vastaavasti edellyttää.

Firenzessä 11.10.2017

Kaarlo Tuori